

Maar soms was hij lief

Sommige vrouwen slagen erin steeds opnieuw te vallen op een foute man. Dat berust doorgaans inderdaad niet op toeval. Over het hoe en waarom van de 'neurotische partnerkeuze'.

TEKST NICOLE GOMMERS

TEKENINGEN MARTYN F. OVERWEEEL

HET VERKLAPT OOK DAT ER EEN

Na het eten bij vrienden en vriendinnen help je mee met de afwas. Dat had de 18-jarige Renee van Houten uit Eindhoven (nu 41, psychiatrisch verpleegkundige) van jongs af aan geleerd. Dus wanneer ze bij haar vriendje Thijs had gegeten, hanteerde ze daar 's avonds keurig de afwasborstel.

Het was op zo'n avond, in de keuken, dat haar leven een verkeerde wending nam.

Renee en Thijs waren al een half jaar samen. 'Ik was nog nooit zo verliefd geweest. Iedere minuut zonder elkaar was bitterzoet.' Toch had de eerste twijfel de kop opgestoken. 'Ik was mollig, en dat stoorde Thijs nogal. Soms probeerde hij zijn kritiek te verstoppen in een grapje. Dan ging ik naast hem op de bank zitten en riep hij: 'Nu zakken we wel héél ver weg.' Vaker kreeg zij on-

feld goedbedoeld – wist feilloos te appelleren aan het doorzettingsvermogen en verantwoordelijkheidsgevoel van Renee.

'Ze vertelde me dat Thijs 'iets had', een kleine hersenbeschadiging, waardoor hij soms driftbuien en concentratiegebrek had. En dat hij eigenlijk niets kon doen aan zijn gedrag.' Volgens haar hadden artsen gezegd dat het over zou gaan, mits hij goed begeleid werd. Door een sterke persoonlijkheid als Renee, bijvoorbeeld. 'Op dat moment veranderde ik mijn mening volledig', zegt Renee. 'Ik zou het allemaal oplossen en hem niet in de steek laten. Pure reddersfantasie.'

Taart

Thijs kwam terecht bij de maréchaussee. De status en de structuur die de militaire politie hem bood, deden hem goed. Door zijn

Het waren twee zware bevellingen, die beide resulteerden in een keizersnee. Het vaderschap zorgde voor een opmerkelijke metamorfose bij Thijs, die moeite had de verantwoordelijkheid op te brengen die bij het vaderschap hoort: 'Na een tijdje raakte hij me niet meer aan, begon af te vallen, kocht nieuw ondergoed en ging elke morgen tot in de puntjes verzorgd de deur uit. Ik besefte dat hij verliefd was op een ander, ook al ontkende hij. Soms bleef hij zelfs 's nachts weg. De maat was vol toen hij mij en de kinderen in de steek liet op het moment dat ik bedrust moest houden vanwege een corrigerende buikoperatie. Ik lag in bed en dacht: nu ga ik bij je weg.' De oudste was net twee.

Nadat Renee had aangekondigd een scheiding te willen, werd Thijs boos. Daarna volgde intense spijt. Hij vroeg om nog een kans. Bovendien beloofde hij voortdurend beterschap – de mantra van elke man die zijn vrouw door zijn eigen wangedrag uit beeld ziet verdwijnen. 'Mijn vertrouwen en liefde voor hem waren minimaal, maar ik besloot hem nog een kans te geven omwille van onze jonge kinderen.'

Thijs had al weer snel intensief contact met zijn vriendin. Renee zat in de tussentijd niet stil: 'Ik bereidde een verrassingsaanval voor door stiekem alles rond een echtscheiding te regelen. Een uur voordat ik naar de advocaat moest, heb ik hem ingelicht. Na een paar dagen mokken trok hij in bij zijn vriendin.'

Thijs kon het niet laten na te trappen. "Mooie contactadvertentie: vrouw met ritsluitingbuik zoekt vent", hoonde hij dan. Maar ik was allang blij.' Renee had haar huis, haar werk als psychiatrisch verpleegkundige en was bevrijd van de eeuwige donkere buien van haar man. Klaar voor een nieuw leven, dacht ze.

Valkuil

Na twee jaar zwichtte Renee opnieuw voor de lokroep van een foute man. 'Ik was na de scheiding al die tijd alleen geweest. Mijn zus stelde me voor aan een vriendelijke, zachtaardige man. Hij leek in niets op Thijs.' Ze begonnen voorzichtig aan een relatie. 'Harold en ik waren niet smoorverliefd, maar hij was goed voor me.'

Na anderhalf jaar trok ze met de kinderen bij Harold in. 'De dag dat ik de sleutel van mijn oude huis inleverde, bleek hij erg dronken en kreeg hij een woedeuitbarsting. Ik voelde me als een rat in de val. Ik probeerde mezelf nog voor de gek te houden,

'Mijn vertrouwen en liefde voor hem waren minimaal, maar ik besloot hem nog een kans te geven'

verholen gemene opmerkingen naar het hoofd. Renee zocht en vond excuses in overvloed voor het getreiter van vriendlief.

Toen zij hem leerde kennen, was hij vakkenvuller. 'Ondanks zijn intelligentie lukte het niet om een opleiding af te maken, hij kon de concentratie niet opbrengen. Bij alles wat mislukte, raakte hij meer teleurgesteld. Terwijl ik mijn middelbare school moeiteloos afmaakte, ging studeren en mijn rijbewijs haalde. Ik kon me wel voorstellen dat dat voor Thijs niet leuk was.'

En dus moest Renees zelfvertrouwen een rotschop krijgen. Naast opmerkingen over haar figuur kwamen er woedeuitbarstingen en treiterbuien. En bleef Renee vriendelijk en begripvol. 'Ik kom uit een hecht, vriendelijk gezin. Thuis werd elk conflict gemedend. Ruzie maken deden wij niet. Bij ons werd alles uitgepraat.' Die strategie probeerde ze ook uit op haar vriend. 'Ik vertelde hem dat hij me kwetste en vroeg hem vriendelijk of hij daarmee op wilde houden.'

Vergeefs. Dus had Renee het, ondanks haar hevige verliefdheid, na een half jaar gehad met de donkere buien van haar vriendje. En besloot ze het uit te maken.

Dat plan sneefde op die zaterdagavond in een lauwe sopje. De vaat vormde het decor voor een vertrouwelijk gesprek met verstrekkende gevolgen. Thijs' moeder – ongetwij-

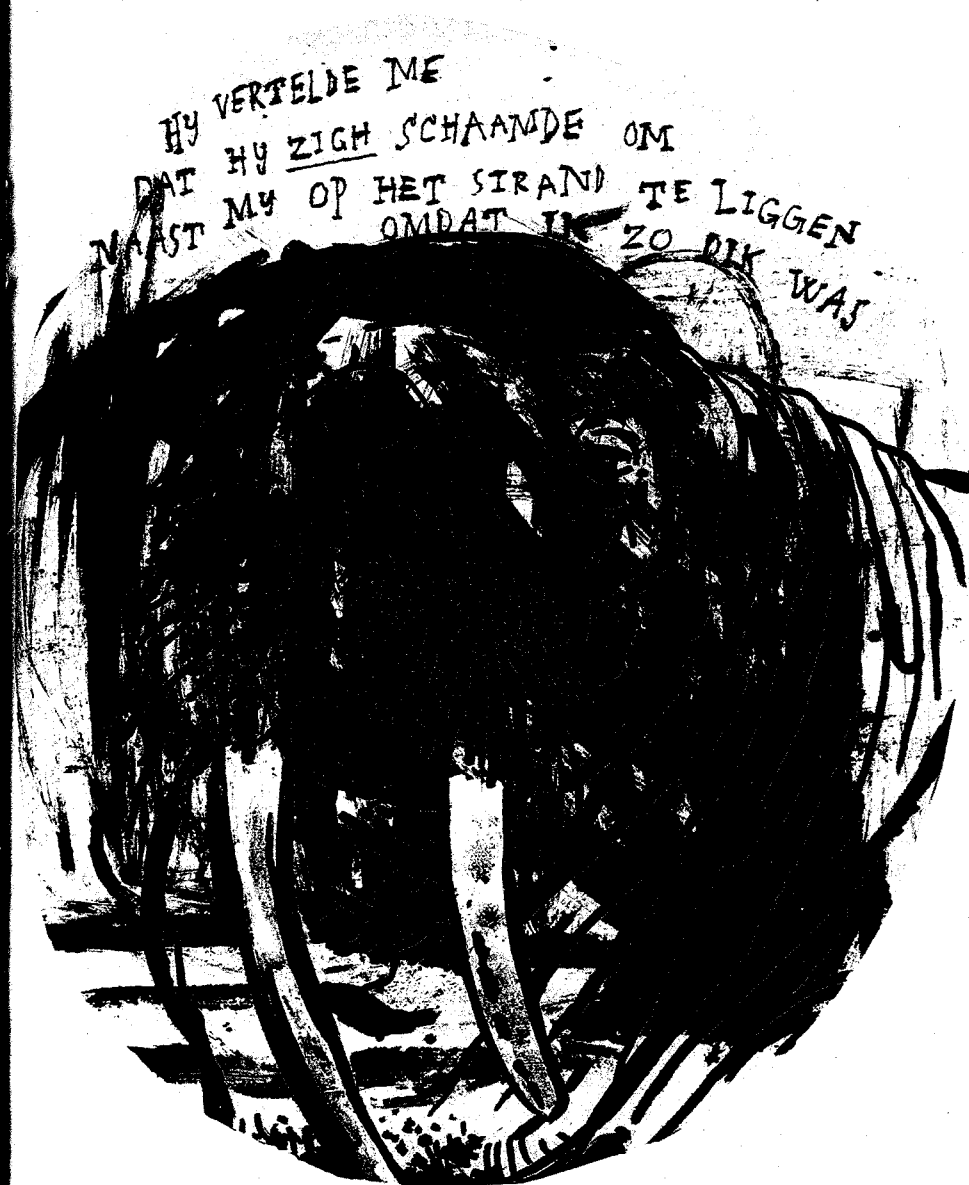
nieuwe zelfvertrouwen verminderde zijn behoefte Renee te treiteren. De twee gingen samenwonen en een paar jaar daarna kwamen de trouwplannen.

Vlak voor de bruiloft merkte Renee dat ze steeds vaker twijfels moest onderdrukken. Altijd hadden die twijfels te maken met het gedrag van Thijs: niet komen opdagen op een feestje dat voor Renee belangrijk was, haar doodzwijgen na een huiselijke ruzie. 'Toch overheersten voor mij de leuke momenten. We konden bijvoorbeeld ontzettend lachen met elkaar.'

Renee wilde afvallen voor de bruiloft. 'Eenmaal in mijn bruidsjepon vond ik dat ik best een stuk taart mocht eten. Dat pikte Thijs niet: 'Godverdomme, ben je nu weer alleen met eten bezig', beet hij me toe. Ik had net het ja-woord gegeven. Zijn uitval voelde als een kras op een nieuwe auto.'

Ook tijdens de huwelijksreis waren er sneren: 'Hij vertelde me dat hij zich schaamde naast mij op het strand te liggen, omdat ik volgens hem zo dik was. En weer deed ik niet meer dan vragen of hij wilde stoppen met dit soort opmerkingen.'

Echt fout ging het toen de kinderen kwamen. 'Wij droomden ervan om jong kinderen te krijgen. Op mijn 24ste werd ik zwanger van mijn eerste kind, een dochter. Onze zoon volgde een jaar later.'

het zou vast door de spanning van het samenwonen komen.' Harold bleek dagelijks direct na zijn werk een stuk of vijf borrels te consumeren. En daarna wijn. Na een tijdje wasemde hij zelfs de geur van alcohol uit.

Renee vertrok een maand na het ondertekenen van een samenlevingscontract, met de kinderen. 'De wetenschap dat ik met een alcoholist samenwoonde, zorgde voor ongelofelijke schaamte.' Zachtjes: 'Ik werk nota bene met alcoholisten.

'Mijn valkuil is mijn neiging om conflicten te vermijden. Ik vind het moeilijk om

met boosheid om te gaan. Het lukt me nu beter grenzen te stellen.'

Een paar jaar nadat Renee bij Harold was vertrokken, overleed Harold aan de gevolgen van zijn verslaving. Renee volgde, met succes, een aantal sessies bij een psycholoog. Ze weet nu dat ze in staat is een goede en respectvolle relatie met een man te hebben. 'Ik heb nu een prettige relatie achter de rug.'

Vader

Hoe kan het dat een intelligent persoon – nota bene een professional – in een derge-

lijke val trapt? Carolien Roodvoets kijkt niet op van Renees verhaal. Ze ziet veel parallellen met andere gevallen: 'Een vrouw die ik behandelde stond aan het hoofd van een groot notariskantoor. Ze liet zich voor miljoenen tillen door de malafide sportleraar op wie ze verliefd was geworden.'

Roodvoets is gezins- en relatietherapeut, psychotherapeut, seksuoloog en schrijver van onder meer *Het monsterverbond*, een boek over de aantrekkingskracht van foute mannen. Ze omschrijft het deel van haar cliëntèle dat aanklopt vanwege een slechte partnerkeus als voornamelijk zelfstandige, slimme en hoogopgeleide vrouwen. 'Het zijn vaak advocaten, zelfstandig ondernemers, managers en vrouwen uit het onderwijs en verzorgende beroepen die steeds een 'foute' man kiezen. Dames van wie je niet verwacht dat ze zich naïef opstellen en zich laten ringeloren.'

Roodvoets geeft al drieënhalf jaar workshops voor vrouwen die steeds weer een slechte 'reisgenoot' kiezen: van manipulatieve, gewelddadige, narcistische types tot mannen die vreemdgaan tot kunst verheffen, seksueel perverse mannen en ziekelijk jaloeuze exemplaren. 'Hoeveel vrouwen er zijn die een foute man uitzoeken, is niet in absolute aantallen weer te geven. Maar mijn workshops zitten al jaren bomvol, dus er zullen veel vrouwen zijn die ermee kampen.'

Dus moet er ook een klein legioen 'foute mannen' rondlopen, door Roodvoets moeiteloos gedefinieerd: 'Een foute man is heel onvolwassen, is niet in staat tot een wederkerige relatie en realiseert geen evenwicht in de lusten en lasten van een relatie.' Wat verder opvalt, is dat hij niet in staat is tot reflectie wanneer hij op zijn gedrag wordt aangesproken: 'Hij zal altijd roepen dat het probleem bij anderen ligt.'

En inderdaad ligt de kiem voor al dat fouts veelal in hun jeugd. Roodvoets: 'Bijvoorbeeld omdat de vader wegens echtscheiding afwezig is. Jongens leren dan niet van hun vader hoe ze op een volwassen manier met een partner moeten omgaan. Als moeder haar kind regelmatig emotioneel in de steek laat, kan hij een haat tegen vrouwen ontwikkelen. En gemeen gedrag tegen vrouwen vertonen.'

Ook met de vrouw die op de foute man valt is iets 'mis'. Zij is kwetsbaar, vaak nog vol onverwerkte emoties van een jeugd waarin ze te weinig zelfvertrouwen kreeg, of waarin ze te weinig leerde voor zichzelf op te komen. Zij kiest de foute man niet voor >

niets, aldus Roodvoets: 'Haar partnerkeus is gebaseerd op onverwerkte conflicten uit de jeugd. In de psychologie heet dit een 'neurotische partnerkeuze'. Had je een vader met tomeloze woedeaanvallen, dan is het mogelijk dat je onbewust een partner zoekt met dezelfde eigenschappen.'

De vrouw wil van haar teerbemide driftkikker een mak lam maken, om zo ook háár verleden goed te maken. Ze blijft voor hem zorgen, *no matter what*. Ze roept misschien wel dat hij over haar grenzen heengaat en dat ze het niet leuk vindt, maar verbindt er – ook de twintigste keer – geen consequenties aan. Ze blijft investeren in de relatie, alsof een

17-jarige vrouw Vera lag te bevallen van hun eerste kind. Ook de rest van de bevalling bleek Edwin niet behept met empathie: hij lag vooral te slapen.

Vera, inmiddels 48, en ambtenaar in een publieke functie en woonachtig in het zuiden van het land, vertelt het met droge ogen, maar haar verdriet is er niet minder om. 'Ik kwam uit een koud gezin, er was weinig liefde en aandacht voor de kinderen. Ik wist dat ik het beter kon.'

Op haar 16de liep ze Edwin, drie jaar ouder, tegen het lijf. Hij deelde haar behoefte aan warmte. Het piepjonge stel trouwde toen Vera 17 was, en ze was vrijwel meteen zwan-

creperen.' Dat was voor Vera de druppel. Ze besloot te vertrekken.

Na een periode bij haar ouders kwam Vera terecht in een blijf-van-mijn-lijfhuus. Vandaaruit vond ze, op haar 19de, een huis, een parttime baan, haalde ze haar rijbewijs en volgde ze diverse cursussen om hogerop te komen.

Willem

Ze maakte snel carrière als ambtenaar. En kwam Willem tegen. 'Eigenlijk was hij van het begin af aan niet goed voor me. Hij zei dat ik blij moest zijn dat ik hem had, want wie wilde mij nou met twee kinderen? En ik vond eigenlijk dat hij gelijk had.' Maar soms was hij erg lief.

'Hij maakte me dolgelukkig door te vertellen dat hij zo graag een kindje met me wilde. Na een paar maanden raakte ik zwanger, maar zijn reactie was uiterst lauw. De hele zwangerschap lang heeft hij niet aan mijn buik gevoeld. Het was heel eenzaam. Bij de bevalling beweerde hij dat hij zijn werk niet kon verzuimen. Na de geboorte van onze zoon toonde hij zich erg jaloers.'

Ze kwam door de periode heen door zich te storten op haar werk en kinderen. Ze kreeg nog een dochtertje. 'Daar besteedde hij weinig aandacht aan. Hij vond het vreselijk dat ze rood haar had.' Vera had een mokerslag nodig om eindelijk de knoop door te durven hakken. 'Mijn moeder overleed. Dat was een klap; ik had Willem nodig. Maar hij wilde niet naar me toe komen.'

Daarop wees ze hem voorgoed de deur, waarna de grootste klap nog zou volgen. 'Mijn twee oudste kinderen vertelden me dat hun vader hen regelmatig misbruikt had. Dat was afschuwelijk, maar we zijn er sterker uitgekomen, door onze hechte band.'

Soms nog vreest Vera dat de beerput van het verleden zich opent en peilloos diep blijkt te zijn. Maar het lukt haar meestal positief in het leven te staan. Jaren is ze alleen geweest, misschien komt aan die periode een einde. Verlegen: 'Ik ben verliefd. Het is een lieve schat. Tenminste, dat denk ik. Ik weet dat ik een neus heb voor foute mannen, dus ik ben voorzichtig. Samenwonen zit er voorlopig echt niet in.' <

RENEE, THIJS EN HAROLD HETEN IN WERKELIJKHEID ANDERS. VERA WIL HAAR ACHTERNAAM GEHEIM HOUDEN. OOK DE NAMEN VAN HAAR EX-PARTNERS EDWIN EN WILLEM EN DOCHTER ANNA ZIJN GEFINGEERD.

'De hele zwangerschap heeft hij niet aan mijn buik gevoeld. Bij de bevalling zei hij dat hij zijn werk niet kon verzuimen'

man een gokkast is die uiteindelijk een enorme jackpot uitbraakt.

Die verwachting wakkert de man met zijn gedrag aan. Roodvoets: 'Hij is negen keer een ontzettende rotzak, maar de tiende keer gedraagt hij zich als de liefste man ter wereld en geeft je precies wat je nodig hebt. En als de vrouw dreigt met vertrek, belooft hij beterschap.' Zie je wel, denkt zij, het zit er wel in. 'Ze zoekt excuses voor zijn foute gedrag en denkt: als ik hem nou maar van zijn problemen afhelpe, dan ontpopt hij zich tot de ideale man.'

Kortom: de problematische vrouw geeft de foute man alle ruimte voor zijn onaangename en narcistische trekjes, precies zoals Renee dat deed. En áls de vrouw na veel pijn en verdriet breekt met hem, loopt ze niet zelden in de fuik van wéér zo'n naar exemplaar.

Roodvoets: 'Dan komt ze nóg moeilijker van hem af.' Familieleden en vrienden kunnen zijn psychische terreur niet aanzien en haken af. 'De vrouw wil niet opgeven: ook zij wil wel eens een successtory in plaats van een tranendal. Het is dus een bijzonder hardnekkig probleem. De vrouwen denken dat ze hun probleem zelf wel op kunnen lossen. Het zijn echte doe-het-zelvers, maar eigenlijk hebben ze langdurig hulp nodig.'

WC-bril

'Niet janken, een bevalling doet nou eenmaal pijn. Nou weet je wat mijn moeder voelde toen ze mij kreeg.' Dat was de reactie van de verse vader Edwin, toen zijn destijds

ger. 'Achteraf denk ik dat hij alleen maar met me trouwde omdat hij behoefte had aan een moederfiguur. Hij was helemaal niet toe aan een kind. Ik kreeg zwangerschapsvergiftiging en was erg ziek, maar daar reageerde hij nauwelijks op. Dan dacht ik: 'Ach, hij heeft het zo druk op zijn werk, dat komt wel.' Elk wolkje heeft een zilveren randje, dat is typisch Vera.'

Toen dochter Anna eenmaal geboren was, werd zijn gedrag ronduit bizar. 's Nachts begluurde hij de burens met een verrekijker. En als hij boos was op de burens, vernielde hij hun auto.'

Vera leefde in een nachtmerrie, want omdat ze niet lang na de geboorte van Anna weer zwanger was geworden, had ze het gevoel aan Edwin vast te zitten. En dat ze niets aan zijn gedrag kon doen. 'Hij boorde gaatjes in de deur van de toilet om me te begluren. Zijn favoriete grap was het saboteren van de stortbak van het toilet, zodat er niet doorgespoeld kon worden. Ik was te verlegen om hulp te vragen, dus klom dan met mijn hoogzwangere buik op de wc-bril om het te herstellen. En hij maar lachen.'

Vernederd en al te vaak in de steek gelaten, beviel Vera van haar tweede kind. Op dat moment kreeg Vera's moeder een hersenbloeding en verkeerde zij in levensgevaar. Vera's vader drukte Edwin op het hart zijn net bevallen en kwetsbare vrouw dat nog niet te vertellen. 'Maar natuurlijk deelde hij het me zelfgenoegzaam mee. Met de mededeling dat hij het niet erg zou vinden als zij zou